

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 52/99-50

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach v pléne zloženom z predsedu Jána Mazáka a sudcov Juraja Babjaka, Eduarda Báránya, Alexandra Bröstla, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Jána Klučku, Lajosa Mészárosa, Štefana Ogurčáka a Daniela Švábyho o návrhu skupiny 34 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vyslovenie nesúladu čl. I bodu 3 v rozsahu, v akom sa vzťahuje na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a ostatných sudcov Slovenskej republiky, a čl. II zákona č. 57/1999 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých ďalších zákonov, t. j. na vyslovenie nesúladu § 29b zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v rozsahu, v akom sa vzťahuje na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a ostatných sudcov Slovenskej republiky, a § 19b zákona Slovenskej národnej rady č. 420/1991 Zb. o platových pomeroch sudcov a justičných čakatel'ov v znení neskorších predpisov, s čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 124 a čl. 141 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júla 2000 takto

r o z h o d o l :

Návrhu skupiny 34 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky
n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania a stanovisko k návrhu

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 2. júla 1999 doručené podanie 34 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovatelia“), zastúpených poslancom Národnej rady Slovenskej republiky Petrom Brňákom, bytom [REDACTED], označené ako „Návrh na začatie konania o súlade čl. I. bodu 3, a to § 29b zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 57/1999 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých ďalších zákonov, v rozsahu, v akom sa vzťahuje na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a ostatných sudcov Slovenskej republiky a čl. II., t. j. § 19b zákona Slovenskej národnej rady č. 420/1991 Zb. o platových pomeroch sudcov a justičných čakatel'ov v znení neskorších predpisov, s Ústavou Slovenskej republiky“.

Ústavný súd návrh navrhovateľov predbežne prerokoval na svojom neverejnom zasadnutí 7. júla 1999 a po zistení, že spĺňa všetky zákonom predpísané náležitosti upravené v § 20 ods. 1 a § 37 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a že neexistujú žiadne dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, ho prijal na ďalšie konanie.

Navrhovatelia vo svojom návrhu uviedli: „Zákon Národnej rady Slovenskej republiky z 22. marca 1999 č. 57/1999 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v čl. I. bodu 3, a to v § 29b a v čl. II., a to v § 19b, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 420/1991 Zb. o platových pomeroch sudcov a justičných čakateľov v znení neskorších predpisov ustanovil, že okrem iných ústavných činiteľov aj sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky a ostatným sudcom Slovenskej republiky patrí od 1. apríla 1999 do 31. decembra 1999 plat vo výške určenej v roku 1998 podľa § 2 a 27, pričom pri úprave ich platov sa v tomto období nebude postupovať podľa § 27 citovaného zákona o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky, a vo vzťahu k ostatným sudcom aj podľa § 4 a 19 citovaného zákona o platových pomeroch sudcov a justičných čakateľov a pri úprave ich platov sa v uvedenom čase nebude postupovať podľa § 19 tohoto zákona. Zároveň pre sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky ustanovil v ods. 3 a 4 § 29b paušálne náhrady a náhradu pri zahraničných pracovných cestách, ktoré súvisia s výkonom funkcie v uvedenom čase vo výške určenej v roku 1998. Týmto spôsobom bol sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky a ostatným sudcom dočasne znížený ich zákonný plat, prípadne ďalšie zákonné finančné náhrady.

Ustanovenie čl. I. bodu 3, a to § 29b zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 57/1999 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých ďalších zákonov, v rozsahu, v akom sa vzťahuje na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a ostatných sudcov Slovenskej republiky a čl. II., t. j. § 19b zákona Slovenskej národnej rady č. 420/1991 Zb. o platových pomeroch sudcov a justičných čakateľov v znení neskorších predpisov, sú v rozpore s čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 124 a čl. 141 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa čl. 1 Ústavy je Slovenská republika demokratickým a právnym štátom. V kontexte predloženého návrhu Ústavný súd vo svojom náleze PL. ÚS 16/1995 z 24. mája 1995 už konštatoval, že v právnom štáte kompetencie, práva a povinnosti a zákonom upravené postupy orgánov štátu vytvárajú nevyhnutný predpoklad pre ústavnú rovnováhu. Jej súčasťou je i systém del'by moci na zákonodarnú, výkonnú a súdnu moc, ktoré sú v parlamentnej demokracii autonómne a prepojené len väzbami ústavnej kontroly a spolupráce. Z princípu ústavnej rovnováhy vyplýva, že ani zákonodarca nemôže voľne disponovať jednotlivými zložkami moci v štáte. Aj zákonodarný orgán je viazaný ústavou a jej princípmi, ktorých zmenu ústava nepripúšťa, lebo majú konštitutívny význam pre demokratický charakter Slovenskej republiky tak, ako je to deklarované v čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Podobne vo svojom uznesení PL. ÚS 14/1994 konštatoval, že ústavná zásada rovnosti všetkých zložiek štátnej moci znamená, že tieto zložky nie sú vo vzťahu vzájomnej podriadenosti, aj keď to nevyklučuje vzťahy ústavnej zodpovednosti.

V tom istom duchu je koncipované aj ustanovenie § 1 (účel zákona) zákona o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky kde je uvedené, že účelom tohoto zákona je upraviť platy, funkčné príplatky, paušálne náhrady a náhrady ďalších výdavkov ústavných činiteľov Slovenskej republiky tak, aby bola zvýraznená reálna del'ba štátnej moci a rovnosť jej jednotlivých zložiek.

Z takéhoto chápania rámca jednej z mocí v štáte – súdnej moci – sa vymyká postup vlády a parlamentu, keď vláda navrhla a parlament schválil zákon č. 57/1999 Z. z., na základe ktorého bol sudcom znížený zákonný plat na rok 1999. Neobstojí, podľa nášho názoru, tvrdenie, že v danom prípade išlo iba o dočasné zmrazenie valorizácie platov sudcov, pretože zákonný mechanizmus nárastu platov sudcov pevne viazaný na predchádzajúci kalendárny rok resp. na kalendárny polrok sa stáva reálnou súčasťou zákonného platu sudcov, ktorý nárast ak je účelovo dočasne zabrzdený napriek tomu, že reálne existuje, v konečnom dôsledku znamená zníženie zákonného platu sudcov. Platy sudcov nemožno ani mechanicky porovnávať s platmi poslancov,

členov vlády, pretože nemôžu podnikat' a ani nedostávajú príplatok za to, že nepodnikajú. Navyiac sudcovia ostatných súdov nemajú ani nárok na paušálne náhrady a plat takého sudcu je jediným zdrojom príjmu.

Podľa nášho názoru, znížením zákonného platu sudcov na rok 1999 spornými ustanoveniami nového § 29b a čl. II. citovaného zákona, vznikol nesúlad tiež s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, pretože zákonodarca prekročil medze ústavnej úpravy súdnej moci, ktorej je bližší pôvodný zámer zákonodarcu vyjadrený v § 1, i v celkom zákone o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky. Medze ústavnej úpravy súdnej moci boli, podľa nášho názoru, relatívne naplnené v citovanom zákone, ale sporná časť časovo ohraničenej novely tieto medze prekračuje, a to vo vzťahu nielen k zníženiu zákonného platu, ale tiež účelovému spôsobu dočasných zmrazovaní, či iných manipulácií s platmi sudcov do budúcnosti.

Ústavná úprava súdnej moci je zakotvená v samostatnej siedmej hlave, pričom tak pri Ústavnom súde Slovenskej republiky ako aj pri súdoch Slovenskej republiky je dominantná práve ich nezávislosť. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 141 ods. 1 a 2 ústavy súdничество v Slovenskej republike vykonávajú nezávislé a nestranné súdy, pričom tento výkon sa na všetkých stupňoch realizuje oddelene od iných štátnych orgánov.

Jedným z predpokladov a záruk sudcovskej nezávislosti je ich platové ohodnotenie. Toto ohodnotenie by malo spočívať na úmernej dostatočnosti vo vzťahu k predstaviteľom ostatných mocí v štáte a na jasnom, nespochybniteľnom a stabilnom sudcovskom platovom systéme založenom na objektívnych kritériách, ktoré by mali byť vymedzené zákonom. Schválením sporných zákonných ustanovení v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 57/1999 Z. z. bol, podľa nášho názoru, neústavným spôsobom dočasne znížený zákonný plat sudcov, čo vytvára reálny priestor aj na možné ohrozenie nezávislosti sudcov napr. politickou mocou. Dočasné zníženie zákonného platu sudcom je, podľa nášho názoru, zásahom do ich nezávislosti.

Pretože k zníženiu zákonného platu sudcov dochádza v čase od 1. apríla 1999 do 31. decembra 1999 v súlade s ustanovením § 26 zákona č. 38/1993 Z. z. navrhujeme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky považoval túto vec za naliehavú a vybavil ju prednostne.

Z uvedených dôvodov navrhujeme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky považoval túto vec za naliehavú, vybavil ju v súlade s § 26 zákona č. 38/1993 Z. z. prednostne, aby návrh po predbežnom prerokovaní prijal na ďalšie konanie a po jeho uskutočnení vyniesol tento nález: Ustanovenie čl. I. bodu 3, a to § 29b zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 57/1999 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých ďalších zákonov, v rozsahu, v akom sa vzťahuje na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a ostatných sudcov Slovenskej republiky a čl. II., t. j. § 19b zákona Slovenskej národnej rady č. 420/1991 Zb. o platových pomeroch sudcov a justičných čakatel'ov v znení neskorších predpisov, nie je v súlade s čl. 1, s čl. 2 ods. 2, čl. 124 a čl. 141 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.“

Predseda ústavného súdu sa 12. júla 1999 obrátil na Národnú radu Slovenskej republiky so žiadosťou o písomné vyjadrenie k návrhu navrhovateľov podľa § 29 ods. 5 zákona o ústavnom súde. Z písomného stanoviska Národnej rady Slovenskej republiky k návrhu skupiny poslancov o. i. vyplynulo: „Z návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „skupina poslancov“) z 29. júna 1999 vyplýva požiadavka, aby Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) rozhodol nálezom o tom, že ustanovenia

a) § 29b zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení zákona č. 57/1999 Z. z.,

b) § 19b zákona Slovenskej národnej rady č. 420/1991 Zb. o platových pomeroch sudcov a justičných čakatel'ov v znení zákona č. 57/1999 Z. z.

nie sú v súlade čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 124 a čl. 141 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v rozsahu, v akom sa vzťahujú na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „sudcovia ústavného súdu“) a na ostatných sudcov Slovenskej republiky (ďalej len „ostatní sudcovia“).

Ustanovenia § 29b a 19b zákona č. 57/1999 Z. z. sú v súlade s čl. 36 písm. a) ústavy.

Právo na odmenu za vykonanú prácu, deklarované citovaným ustanovením, je voči sudcom ústavného súdu a ostatných sudcom, ktorých sa týka návrh skupiny poslancov, upravené zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

S konštatovaním skupiny poslancov, že platy sudcov ústavného súdu a ostatných sudcov sa znížili, sa nemožno stotožniť. Pre obdobie od 1. apríla 1999 do 31. decembra 1999 zostávajú platy sudcov ústavného súdu a ostatných sudcov na úrovni platov roku 1998 (rovnako, ako ostávajú na rovnakej úrovni aj platy ostatných zamestnancov v rozpočtovej sfére).

Nezmenil sa ani systém určovania platov. Bola iba pozastavená valorizácia platov v súlade s návrhom vlády Slovenskej republiky riešiť problémy ekonomiky.

Ustanovenia, ktoré sú predmetom podania návrhu na ústavný súd, nie sú v rozpore s čl. 1 a 2 ods. 2 ústavy.

Navrhovateľom použitá argumentácia nálezom ústavného súdu Pl. ÚS 16/1995 nie je pre tento prípad adekvátne a nemožno ju aplikovať na dočasné pozastavenie valorizácie platov ústavných činiteľov, pretože toto sa vzťahuje podľa citovanej novely na všetkých ústavných činiteľov.

Predmetnými ustanoveniami zákona č. 57/1999 Z. z. neboli porušené ani ustanovenia čl. 124 a čl. 141 ods. 1 a 2 ústavy, t. j. nezávislosť ústavného súdu a nezávislosť a nestrannosť súdov.

Vecná problematika, ktorá je upravená v čl. I § 29b a v čl. II zákona č. 57/1999 Z. z. sa bezprostredne nedotýka činnosti súdov a neovplyvňuje nezávislosť a nestrannosť rozhodovania v prerokúvaných konaniach.

Naviac možno zrejme konštatovať, že neexistuje žiadny vzťah medzi sudcovskou nezávislosťou a poskytovaným platom (paušálnymi náhradami a inými mzdovými nárokmi) všetkým sudcov. Akúkoľvek generálnu zmenu platu, paušálnych náhrad alebo iných mzdových nárokov všetkých sudcov, preto nemožno posudzovať ako snahu o odstránenie sudcovskej nezávislosti ako takej.

Ústavne chránená sudcovská nezávislosť sa totiž vzťahuje na jednotlivé prerokúvané prípady konkrétne určeným sudcom, zatiaľ čo každá zmena platu (paušálnych náhrad iných mzdových nárokov) sudcov sa dotýka všetkých sudcov (bez rozdielu na tom na akom prípade pracujú) a teda súdnej moci ako celku.

System odmeňovania sudcov ústavného súdu a ostatných sudcov je v Slovenskej republike upravený príslušnými zákonmi a poslednou novelou zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. nebol zmenený.

Úpravy vykonané zákonom č. 57/1999 Z. z. majú navyše len dočasný charakter a vyplývajú z reštrikčných opatrení v celom štátnom rozpočte.

Návrh skupiny poslancov pritom opomína aj ustanovenie čl. 51 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého domáhať sa práv uvedených v čl. 36 ústavy možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Platové pomery ústavných činiteľov vrátane sudcov ústavného súdu a ostatných sudcov sú upravené zákonom a v zmysle tohto zákona sa platové náležitosti aj poskytujú.

Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujeme, aby ústavný súd nevyhovел petitu podania skupiny 34 poslancov vo veci nesúladu čl. I § 29b zákona č. 57/1999 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a čl. II, t. j. § 19b zákona Slovenskej národnej rady č. 420/1991 Zb. o platových pomeroch sudcov a justičných čakatel'ov v znení neskorších predpisov s čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 124 a čl. 141 ods. 1 a 2 ústavy.“

V konaní o návrhu navrhovateľov ústavný súd zobral do úvahy skutočnosť, že dočasné uplatňovanie napadnutých ustanovení zákona č. 57/1999 Z. z. (len do 31. decembra 1999) nepredstavuje zákonnú prekážku ďalšieho konania ústavného súdu podľa § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde, prípadne podľa jeho ďalších ustanovení.

Nakoľko obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ústavný súd návrh navrhovateľov prejednal a rozhodol o ňom na neverejnom zasadnutí.

II.

Ústavná a zákonná úprava nezávislosti súdov a sudcov v Slovenskej republike

1. Nezávislosť súdov a nezávislosť sudcov sú v právnom poriadku Slovenskej republiky ústavné zásady zaručené systémom ich ústavných a zákonných záruk. Pokiaľ ide o nezávislosť súdnej moci (nezávislosť súdov), čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uvádza: „V Slovenskej republike

vykonávajú súdnicstvo nezávislé a nestranné súdy“, pričom osobitné ústavné ustanovenie hovorí aj o nezávislosti sudcov. Je ním čl. 144 ods. 1 ústavy, ktorý hovorí: „Sudcovia sú pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len zákonom“. Pokiaľ ide o ústavný súd, čl. 124 ústavy uvádza: „Ústavný súd Slovenskej republiky je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti“. Hoci v prípade sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky ústava osobitne nedeklaruje ich nezávislosť pri rozhodovaní, jej čl. 134 ods. 4 obsahujúci text sľubu sudcu ústavného súdu uvádza, že sudca sľubuje na svoju česť a svedomie, že sa „bude spravovať ústavou a ústavnými zákonmi a rozhodovať podľa svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne“.

Citované ustanovenia ústavy potvrdzujú existenciu súdnej moci ako ďalšej zložky štátnej moci pôsobiacej popri moci zákonodarnej a moci výkonnej (siedma hlava ústavy – Súdna moc), takže základom nezávislosti súdnej moci je rozdelenie moci na zákonodarnú, výkonnú a súdnu. Nezávislosť súdov na iných zložkách štátnej moci predstavuje súčasne určujúci rys súdnej moci, ktorým sa podmieňuje riadny výkon jej funkcií. Predpokladá však existenciu ústavných a iných záruk, ktoré chránia súdy a sudcov pred tlakmi a ovplyvňovaním inými zložkami štátnej moci, ale aj pred ovplyvňovaním „zvnútra“ samotnej súdnej sústavy. Ústavné zásady nezávislosti súdov a sudcov nie je však možné oddelovať, nakoľko nezávislosť súdnej moci je predpokladom nezávislosti sudcov, takže (v tomto smere) treba nezávislosť súdnej moci považovať za základný predpoklad nezávislosti samotných sudcov. Nezávislé súdnicstvo preto nemôže existovať bez nezávislých sudcov. V opačnom smere možno sudcovskú nezávislosť označiť za pojmový znak súdnej moci. Účelom nezávislosti súdov je zabezpečiť im také postavenie, ktoré zodpovedá ich úlohe v právnom štáte, a to ako vo vzťahu k ďalším orgánom štátu (v horizontálnej úrovni vzťahov), tak aj vo vzťahu k subjektom podliehajúcim ich jurisdikcii. Všeobecne možno pojem nezávislosť súdov charakterizovať tak, že zahŕňa ich rozhodovanie bez akýchkoľvek právnych a faktických vplyvov na výkon ich právomocí, ako aj na proces ich rozhodovania a nezávislosť sudcov ako ich nepodriadenosť pri výkone svojich funkcií komukoľvek inému. Nezávislosť súdnicstva a nezávislosť sudcov sú preto späté s plnením tých úloh, ktoré im v právnom štáte zveruje ústava. V tomto smere ako

nezávislosť súdov, tak ani nezávislosť sudcov nemôže byť nikdy nezávislosťou absolútnou a „samoučelnou“, nakoľko sa poskytuje funkčne pre potreby riadneho výkonu súdnictva. V dôsledku toho ju ani nemožno považovať za nejakú „výsadu“ súdnej moci, ale (a naopak) za nevyhnutný predpoklad naplnenia jej zodpovednosti za nestranné a spravodlivé súdne rozhodnutia. Túto skutočnosť ostatne potvrdzuje čl. 141 ods. 1 ústavy, v ktorom sa uvádza, že nezávislé a nestranné súdy „vykonávajú súdnictvo“, a čl. 144 ods. 1 ústavy uvádza, že sudcovia sú nezávislí „pri rozhodovaní“, resp. čl. 135 ods. 4 ústavy stanovuje, že sudcovia ústavného súdu sa zaväzujú nezávisle a nestranne „rozhodovať“.

Spomenuté ústavné zásady plne potvrdzuje príslušná zákonná úprava činnosti súdov a sudcov, a to ako všeobecných súdov, tak aj ústavného súdu. Ustanovenie § 5 ods. 1 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov uvádza: „Sudcovia sú pri výkone svojich funkcií nezávislí a sú viazaní jedine zákonom. Sú povinní vykladať právne predpisy podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, sú povinní rozhodovať nestranne, spravodlivo, bez priet'ahov iba na základe skutočností zistených v súlade so zákonom“. Pokiaľ ide o sudcov ústavného súdu, ustanovenie § 13 ods. 1 zákona o ústavnom súde uvádza: „Sudcovia sú pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní ústavou a ústavnými zákonmi“.

2. Súdnu nezávislosť a sudcovskú nezávislosť (ako ústavné zásady) nie je však možné posudzovať bez systému ich faktických a právnych záruk. V tejto súvislosti je užitočné zdôrazniť, že presadenie nezávislosti súdov a nezávislosti sudcov vyžaduje v praxi zodpovedajúce právne zakotvenie mechanizmu či systému inštitútov a garancií, ktoré ich zaručia. Tie mechanizmy, inštitúty a právne garancie, ktoré zaručujú nezávislosť súdov a sudcov, treba (a v tomto smere) považovať za kľúčovú podmienku súdnej a sudcovskej nezávislosti. Zaužíval sa pre ne termín záruky sudcovskej, resp. súdnej nezávislosti, takže je nevyhnutné, aby boli v právnom poriadku každého štátu zabezpečené príslušnou právnou úpravou. Pod zárukami, resp. systémom záruk sudcovskej a súdnej nezávislosti je potom možné rozumieť súhrn faktických a právnych prostriedkov pôsobiacich v smere ich presadenia, zabezpečenia

a rešpektovania, pričom hlavný význam má ich celkový rozsah a úroveň, ako aj stupeň ich praktickej vynútiteľnosti. Ich základné delenie je (z hľadiska druhu právnej úpravy) na ústavné a zákonné záruky nezávislosti súdov a sudcov, pričom ich obsah a kvalita sa v jednotlivých štátoch prirodzene odlišujú. Odlišný je aj počet ústavných a zákonných záruk, hoci je nepochybné, že úlohe, ktorú zohráva nezávislé súdnictvo, by v právnom štáte zodpovedala predovšetkým ústavná úprava garancií takejto nezávislosti. Každý štát vo svojej ústave upravuje tie záruky, ktoré považuje za najdôležitejšie, takže ústavy jednotlivých štátov sa v tomto smere odlišujú. Súdna nezávislosť a sudcovská nezávislosť bez súbežnej existencie a uplatňovania ich právnych záruk by boli bezbranné a predstavovalo by len prázdny pojem bez akéhokoľvek významu. Reálna nezávislosť súdov a nezávislosť sudcov sa preto v praxi posudzujú a aj uplatňujú práve na základe a prostredníctvom takýchto záruk, takže tieto treba považovať za ich nedeliteľnú súčasť. Aj útoky smerujúce voči sudcovskej a súdnej nezávislosti smerujú prioritne (a najčastejšie) práve voči jej zárukám. Z tohto dôvodu nie je vylúčená možnosť, aby na základe existencie a rešpektovania určitých záruk nezávislosti sudcov bolo možné posudzovať, či súdy, ktoré rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, možno považovať za nezávislé súdy. Súdnou moc vykonávajú nezávislé súdy prostredníctvom nezávislých sudcov a narušenie nezávislosti sudcov (napríklad nerešpektovaním ústavných alebo zákonných garancií takejto ich nezávislosti) má (môže mať) priamy vplyv na hodnotenie samotného súdu ako nezávislého súdneho orgánu. V tejto súvislosti je užitočné uviesť, že ako súdna nezávislosť a sudcovská nezávislosť ako ústavné zásady, tak ani systém ich právnych záruk nie sú samoúčelné, ale slúžia pre praktické potreby výkonu súdnictva. Vychádzajúc z uvedeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde..., pričom neexistuje rozdiel medzi nezávislým súdom podľa čl. 141 ods. 1 ústavy a nezávislým súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Súdnou a sudcovskou nezávislosťou je preto (a z tohto dôvodu) možné považovať za prirodzený „komponent“ základného práva na súdnu ochranu.

3. Bolo už uvedené, že k ohrozeniu či narušeniu nezávislosti súdu môže dôjsť aj nerešpektovaním buď ústavných, alebo zákonných záruk sudcovskej nezávislosti, takže priamym dôsledkom ich porušení je potom porušenie nezávislosti samotného súdu. Takýto výklad vzťahu (a vzájomného prepojenia sudcovskej a súdnej nezávislosti) potvrdzuje judikatúra štrasburských orgánov, t. j. Európskej komisie pre ľudské práva (ďalej len „Komisia“) a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „Súd“), pri výklade pojmu nezávislý súd („independent tribunal“) z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Podstatou prístupu k výkladu tohto pojmu je v judikatúre uvedených orgánov práve vzájomná spätosť (podmienenosť) nezávislosti súdu a nezávislosti jeho sudcov, v dôsledku čoho je nezávislosť súdu možné posudzovať prostredníctvom a na základe rešpektovania jednotlivých záruk nezávislosti sudcov (a to bez ohľadu, či sú tieto z hľadiska vnútroštátneho práva zmluvných strán Dohovoru považované za ústavné alebo zákonné). Takto súd napríklad v prípadoch Langborger (rozsudok z 22. 6. 1989), Belilos (rozsudok z 28. 9. 1995), Procola (rozsudok z 22. 11. 1995) uviedol: „Aby bolo možné posúdiť, či je súd nezávislý, treba zohľadniť inter alia spôsob menovania jeho členov, ich funkčné obdobie, existenciu garancií (záruk) voči vonkajšiemu zasahovaniu, ako aj otázku, či sú tu znaky nezávislosti“. Ďalšie prvky nezávislosti súdu v naznačenom smere poskytli napríklad rozsudky súdu vo veci Campbell a Fell (rozsudok z 28. 6. 1984), Sramek (rozsudok z 22. 10. 1984), v súlade s ktorými: „neodvolateľnosť (irremovability) sudcov orgánmi výkonnej moci počas ich funkčného obdobia treba vo všeobecnosti považovať za nevyhnutný dôsledok ich nezávislosti a ako taká je zahrnutá medzi garancie čl. 6 ods. 1 Dohovoru“. V prípadoch Engel a iní (rozsudok z 8. 6. 1976), Campbell a Fell (rozsudok z 28. 6. 1984) bolo za súčasť nezávislosti súdov označené vylúčenie možnosti ukladať sudcom inštrukcie pri výkone ich funkcií na základe príslušnej právnej úpravy. Pre úplnosť je potrebné spomenúť, že na viaceré z týchto garancií nezávislosti súdu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru sa odvolala aj Komisia v prípade sťažnosti I. L. voči Slovenskej republike (sťažnosť 26138/95). Z citovanej judikatúry ako Komisie, tak aj Súdu možno preto usúdiť, že pre potreby konania o porušení čl. 6 ods. 1 Dohovoru je nezávislosť sudcov považovaná za integrálnu súčasť nezávislého súdu. V praxi to znamená, že narušenie

niektorej zo záruk nezávislosti sudcu môže mať za následok (znamená) porušenie nezávislosti súdu, a tým aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Pre úplnosť je potrebné spomenúť, že citovaná judikatúra štrasburských orgánov prirodzene nepredstavuje vyčerpávajúci a medzinárodne záväzný katalóg garancií nezávislosti súdov a sudcov, nakoľko je len výsledkom rozhodovania vyvolaného skutkovými a právnymi okolnosťami jednotlivých prípadov.

4. Právne garancie sudcovskej a súdnej nezávislosti zvyčajne netvorí ucelený systém, ale v jednotlivých štátoch sú súčasťou právnych predpisov rôzneho druhu (ústava, zákon). V zásade ich možno rozdeliť na garancie zabezpečujúce inštitucionálnu nezávislosť súdnictva ako celku, jednotlivých súdov a aj sudcov (v smere ich nepodriadenosti žiadnej inej zložke štátnej moci), ďalej tzv. procesné záruky nezávislosti sudcov vyplývajúce priamo z procesných predpisov, akými sú zásady verejnosti súdneho konania, ústnosti, priamosti voľného hodnotenia dôkazov a napokon tzv. osobné záruky sudcovskej nezávislosti (nezosaditeľnosť, nepreložiteľnosť počas funkčného obdobia), spôsob ich ustanovovania do funkcií, nezlučiteľnosť funkcie sudcu s inými funkciami, dĺžka funkčného obdobia, odmeňovanie a hospodárske zabezpečenie sudcov zodpovedajúce povahe a významu ich činnosti, trestnoprávna imunita sudcov a i.

III.

Právne garancie nezávislosti sudcov prostredníctvom ich platových pomerov podľa ústavných a zákonných úprav štátov a podľa medzinárodných dokumentov

Bolo už spomenuté, že nezávislosť súdov, sudcov všeobecných súdov, ústavného súdu a sudcov ústavného súdu možno v Slovenskej republike považovať za ústavné zásady. Pokiaľ ide o garancie súdnej a sudcovskej nezávislosti, tieto sú upravené ako na úrovni ústavnej, tak aj zákonnej úpravy (ústavné a zákonné garancie),

pričom tieto sa ešte vzájomne odlišujú vo vzťahu k sudcom všeobecných súdov a sudcom ústavného súdu. V Ústave Slovenskej republiky sú upravené ústavné garancie v prípadoch menovania sudcov všeobecných súdov bez časového obmedzenia, resp. menovania sudcov ústavného súdu na dobu určitú (čl. 145 ods. 1, resp. čl. 134 ods. 2 ústavy), ďalej odvolania sudcov iba z dôvodov uvedených v ústave (čl. 147 ods. 1 a 2, pokiaľ ide o sudcov všeobecných súdov, a čl. 138 ods. 2 a 3, pokiaľ ide o sudcov ústavného súdu), nezlučiteľnosť výkonu funkcie sudcu s inými činnosťami (v prípade sudcov ústavného súdu ide o ústavnú garanciu ich nezávislosti podľa čl. 137 ods. 2 ústavy, zatiaľ čo v prípade sudcov všeobecných súdov ide len o zákonnú úpravu tejto garancie ich nezávislosti v zmysle § 52 ods. 4 zákona o súdoch a sudcoch), trestnoprávna imunita sudcov (zatiaľ čo v prípade sudcov ústavného súdu možno hovoriť o ústavnej garancii ich nezávislosti podľa čl. 136 ods. 2 ústavy, v prípade sudcov všeobecných súdov ide len o zákonnú garanciu podľa § 55 ods. 1 zákona o súdoch a sudcoch). Pokiaľ ide o platové pomery ako sudcov všeobecných súdov, tak aj sudcov ústavného súdu (ako ďalšiu garanciu ich nezávislosti), tieto netvoria súčasť ich ústavných, ale zákonných garancií. Pokiaľ ide o sudcov všeobecných súdov, § 5 ods. 3 zákona o súdoch a sudcoch uvádza: „Štát zabezpečuje nezávislosť sudcov aj ich hmotným zabezpečením“, pričom jeho § 52 ods. 5 uvádza: „Platové pomery sudcov ustanoví osobitný zákon“, a pokiaľ ide o sudcov ústavného súdu, § 17 zákona o ústavnom súde uvádza: „Mesačný plat, funkčné príplatky a ostatné požitky sudcov ustanoví Národná rada Slovenskej republiky osobitným zákonom“.

1. Platové pomery sudcov všeobecných súdov zákon o súdoch a sudcoch preto stanovuje ako jednu z garancií ich nezávislosti. V tejto súvislosti možno uviesť, že zaradením tejto garancie medzi zákonné garancie sudcovskej nezávislosti sa slovenská právna úprava v zásade neodlišuje od prevažujúceho prístupu ďalších štátov k posudzovaniu tejto garancie ako zákonnej, a nie ústavnej. Ústavná úprava tejto garancie sudcovskej nezávislosti je preto skôr výnimočná.

V rámci štátov Európskej únie obsahuje ústavnú garanciu poskytovania platov sudcom a jeho výšky iba Ústava Írskej republiky. Podľa jej čl. 35 ods. 5: „Pokiaľ sudca zastáva úrad, nesmie byť jeho odmena znížená.“

Ústavnú garanciu platových pomerov sudcov (v špecifických prípadoch) upravuje aj Ústava Spolkovej republiky Nemecko. Podľa čl. 97 ods. 2 poslednej vety: „Pri zmene organizácie súdov alebo ich obvodov môžu byť sudcovia preložený na iný súd alebo prepustený z výkonu funkcie, ale iba pri ponechaní plného platu.“

Za ústavnú garanciu možno označiť aj čl. 88 ods. 2 gréckej ústavy, podľa ktorého: „Príjmy sudcov zodpovedajú ich funkcií.“

V skupine štátov strednej a východnej Európy obsahuje ústavné garancie platových pomerov sudcov iba Ústava Poľskej republiky, čl. 178 ods. 2 ktorej znie: „Sudcovia musia mať zabezpečené primerané podmienky na prácu a odmenu zodpovedajúcu vážnosti funkcie a rozsahu ich povinností.“ Totožné znenie má aj jej čl. 195 ods. 2 s platnosťou pre ústavných sudcov. Podľa čl. 180 ods. 5 poľskej ústavy: „Pri zmene organizácie súdneho systému alebo obvodov súdov môže byť sudca preložený na iný súd alebo penzionovaný len pri zachovaní plného platu.“

Ústavnú garanciu platov sudcov obsahujú aj ústavy štátov Izrael, USA, Argentíny, Mexika a Južnej Afriky. Podľa izraelskej ústavy kapitoly 2 sekcie 10 – Basic Law – Súdnictvo:

„a) Sudcom počas výkonu ich funkcie alebo po jeho ukončení alebo tým, ktorí ich prežili, budú platy a iné náhrady vyplácané podľa zákona alebo rozhodnutia Knessetu alebo rozhodnutia Výboru Knessetu, uskutočnenom v jeho mene.

b) Nemožno prijať rozhodnutie o znížení platov sudcov.“

Podľa Ústavy USA – čl. III sekcia 1:

„Sudcovia Najvyššieho súdu, ako aj nižších súdov, vykonávajú svoj úrad náležite (during good Behaviour) a musia v uvedenom čase dostať za svoje služby odmenu, ktorá počas zotrvania v úrade nesmie byť znížená.“

Sekcia 110 argentínskej ústavy upravuje:

„Sudcovia Najvyššieho súdu a sudcovia nižších súdov štátu vykonávajú svoj úrad náležite a za svoje služby dostanú odmenu stanovenú zákonom, ktorá nesmie byť počas výkonu úradu žiadnym spôsobom znížená.“

Pre sudcov najvyššieho a ďalších súdov upravuje ústavné platové garancie Ústava Mexika v čl. 94 nasledovne:

„Odmena, ktorú za svoje služby dostávajú sudcovia Najvyššieho súdu, sudcovia (okresných a obvodných súdov) územných súdov, nesmie byť znížená počas trvania ich úradu.“

Podľa sekcie 176 ods. 3 Ústavy Argentíny:

„Platy, náhrady a príspevky sudcov nesmú byť znížené.“

V ďalších prípadoch však ústavy odkazujú na zákonnú úpravu platov sudcov. Takúto úpravu obsahujú napríklad nasledovné ústavy:

Ústava Belgicka – čl. 154: „Platy členov sudcovského stavu stanoví zákon.“

Ústava Dánska – § 61: „Výkon sudcovskej moci sa riadi výhradne zákonom.“

Ústava Luxemburska – čl. 92: „Platy členov sudcovského stavu upravuje zákon.“

Ústava Grécka – čl. 88 ods. 2: „Záležitosti súvisiace s ich (sudcov) povyšovaním, odmeňovaním a všeobecným postavením upravujú osobitné predpisy.“

Ústava Indie – čl. 125: „Sudcom Najvyššieho súdu budú vyplácané odmeny stanovené Parlamentom v zákone,...“

2. Nakoľko súčasné medzinárodné právo neobsahuje záväzné medzinárodné pravidlo, ktoré by stanovovalo, akým spôsobom, resp. prostriedkami majú štáty garantovať sudcovskú a súdnu nezávislosť, jediný medzinárodne uznávaný „štandard“ v tejto oblasti poskytujú iba medzinárodné dokumenty právne nezáväznej povahy. Prvým z nich sú Základné princípy nezávislosti súdnictva prijaté 7. kongresom OSN o prevencii zločinnosti a zaobchádzaní s previnilcami konanom v Miláne od 26. augusta do 6. septembra 1985 a potvrdené rezolúciami VZ OSN č. 40/32 z 29. novembra 1985 a 40/146 z 13. decembra 1985. Pokiaľ ide o nezávislosť súdnictva, základný princíp č. 1 uvádza: „Nezávislosť súdnictva musí byť zaručená štátom a zakotvená v ústave alebo v zákone krajiny“, pričom „Je povinnosťou každého členského štátu poskytnúť primerané prostriedky umožňujúce súdnictvu správny výkon jeho funkcií (princíp č. 7). Pokiaľ ide o náležitosti platového ohodnotenia sudcov, princíp č. 11 uvádza: „Funkčné obdobie sudcov, ich nezávislosť, bezpečnosť, primerané odmeňovanie, pracovné podmienky, dôchodok a dôchodkový vek musia byť zaručené zákonom“.

Druhým významným medzinárodným dokumentom nezáväznej povahy je Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy č. R (94) 12 z 13. októbra 1994 o nezávislosti, účinnosti a úlohe sudcov. Podobne ako v prípade Základných princípov aj Odporúčanie Výboru ministrov v rámci Princípu I (Všeobecné zásady nezávislosti sudcov) uvádza: „Nezávislosť sudcov by mala byť garantovaná v súlade s Dohovorom a ústavnými zásadami, napríklad zaradením osobitných ustanovení do ústav alebo iných právnych predpisov alebo prenesením ustanovení tohto odporúčania do vnútroštátnych právnych poriadkov“. Berúc do úvahy právne tradície každého štátu takéto pravidlá by mali upravovať aj „dĺžku funkčného obdobia sudcov a ich odmeňovanie by malo byť garantované zákonom“. Pokiaľ ide o platové ohodnotenie sudcov, Odporúčanie Výboru ministrov v rámci svojho Princípu III (Primerané pracovné podmienky sudcov) uvádza, že primerané podmienky by mali sudcom umožniť pracovať účinne, pričom „... postavenie a odmeňovanie sudcov by malo byť úmerné dôstojnosti ich profesie a rozsahu zodpovednosti“.

Napokon Európska charta o štatúte sudcov prijatá účastníkmi multilaterálnej schôdzky o štatúte sudcov v Európe organizovanej 8. – 10. júla 1999 Radou Európy na margo platov sudcov uvádza: „Sudcovia vykonávajúci funkciu ako profesionáli majú nárok na odmenu, úroveň ktorej je pevne stanovená tak, aby ich chránila od tlakov zameraných na ovplyvnenie ich rozhodnutí a všeobecnejšie konanie v ich jurisdikcii, a teda narušenie ich nestrannosti a nezávislosti“.

Všetky citované medzinárodné dokumenty považujú platové ohodnotenie sudcov za neoddeliteľnú súčasť sudcovskej a/alebo súdnej nezávislosti, ktoré by malo byť upravené zákonom. Pokiaľ však ide o jeho výšku či rozsah, uvádzajú len, že by malo zodpovedať dôstojnosti ich profesie a rozsahu zodpovednosti, avšak bez akejkoľvek ujmy na oprávneniach štátov pri výbere vhodných prostriedkov na dosiahnutie tohto stavu.

Platové pomery sudcov všeobecných súdov a sudcov ústavného súdu sú preto ako podľa vnútroštátnych právnych úprav jednotlivých štátov, tak aj podľa medzinárodných dokumentov považované za jednu z právnych garancií ich sudcovskej a/alebo súdnej nezávislosti, hoci druhy takejto právnej úpravy (ústavná alebo zákonná) sa v jednotlivých štátoch odlišujú. Odlišuje sa aj spôsob úpravy výšky (úrovne) platových pomerov sudcov ústavného súdu a sudcov všeobecných súdov. Ústavné úpravy tejto otázky v jednotlivých štátoch však potvrdzujú, že záväzky, ktoré štát preberá pri zabezpečovaní platových pomerov svojich sudcov, tvoria pravidelne predmet osobitnej ústavnej úpravy a neodvodzujú sa len výkladom všeobecne formulovaných ústavných zásad súdnej nezávislosti. Ústavné úpravy tejto otázky súčasne potvrdzujú, že štáty majú pri zabezpečení sudcovskej a/alebo súdnej nezávislosti prostredníctvom platového ohodnotenia sudcov v zásade dve možnosti. Tou prvou je vylúčenie akéhokoľvek prepojenia (resp. podmienenia) platových pomerov sudcov s celkovou ekonomickou situáciou, resp. momentálnym stavom ekonomiky v konkrétnom štáte prostredníctvom ústavného príkazu neznižovania dosiahnutého platu (odmeny) sudcov po dobu výkonu ich funkcií. Príkladmi takejto úpravy sú ústavy Írskej republiky, Izraelu, USA, Argentíny, Mexika. Nakolko ústavná

úprava takýchto štátov koncipuje platové pomery sudcov ako súčasť ich sudcovskej a/alebo súdnej nezávislosti, porušenie takéhoto ústavného príkazu (znížením ich plátov prostredníctvom zákonnej normy alebo iným spôsobom) znamená súčasne narušenie jednej zo záruk ich nezávislosti.

Druhou možnosťou právnej úpravy platových pomerov sudcov je stanovenie ich plátov takým spôsobom, aby boli v určitej miere prepojené na celkový alebo momentálny stav ekonomického prostredia štátu (resp. takých jeho určitých zložiek, ktoré takýto stav ekonomického prostredia odrážajú – napr. platy pracovníkov v národnom hospodárstve). V dôsledku takéhoto prístupu k úprave platových pomerov môže plat sudcov kolísať v závislosti od pohybu toho ekonomického kritéria, splnenie ktorého je rozhodujúce pre stanovovanie plátov sudcov. Takúto možnosť stanovenia plátov sudcov nevyklučujú ani žiadne medzinárodne záväzné dokumenty, ktoré by štátom ukladali ako túto garanciu ich nezávislosti zabezpečiť jednoznačným a medzinárodne požadovaným spôsobom.

Do tejto skupiny možno preto zaradiť štáty, ktoré ústavným alebo zákonným príkazom nevyklúčili znižovanie plátov sudcov ústavného súdu a sudcov všeobecných súdov počas ich funkčného obdobia. Absenciu takéhoto výslovného ústavného alebo zákonného príkazu možno (a v dôsledku toho) chápať tak, že v rámci ústavnej zásady sudcovskej a/alebo súdnej nezávislosti zákonodarca nevyklúčil prepojenie (podmienenosť) plátov sudcov všeobecných súdov a ústavného súdu s celkovým alebo momentálnym stavom ekonomiky štátu. Na tejto skutočnosti nemenia nič ani také ústavné ustanovenia, ktorými štáty garantujú platy sudcov „zodpovedajúce ich funkcií“ (Grécko), resp. „vážnosti ich funkcie a rozsahu ich povinností“ (Poľsko) a i.

Nakoľko legitímnym dôvodom umožňujúcim prijímanie takýchto opatrení sú existujúci stav a potreby ekonomiky štátov, za jeho prirodzenú a nevyhnutnú súčasť treba preto považovať nielen jeho dočasnosť, ale aj primeranosť (proporcionalitu) za účelom dosiahnutia takého ekonomického cieľa, ktorý sa jeho prijatím sledoval. Z uvedeného dôvodu by sa neprimeraná doba jeho uplatňovania, ako aj spôsob

a rozsah opatrenia neodrážajúce potreby ekonomiky štátu mohli dostať do nesúladu s ústavnými zásadami, vlastnými právnemu štátu, akými sú zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, zásada primeranosti (proporcionality), a to pokiaľ ide o rozsah takýchto opatrení, tak aj o dobu nevyhnutnú pre ich legitímne použitie, zákaz nediskriminácie pri ich prijímaní a uplatňovaní a pod.

IV.

Platové pomery sudcov všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že Ústava Slovenskej republiky deklaruje nezávislosť ústavného súdu a všeobecných súdov vo svojom čl. 124, resp. čl. 141 ods. 1 a 2, avšak bez toho, že by vylučovala prepojenie platových pomerov sudcov všeobecných súdov a ústavného súdu s ekonomickou situáciou v štáte prostredníctvom ústavného príkazu neznižovania dosiahnutých sudcovských plátov počas výkonu ich funkcií. Ústava neobsahuje ani žiadnu inú ústavnú garanciu vzťahujúcu sa na platové pomery sudcov ústavného súdu a sudcov všeobecných súdov. Ústavný súd na túto skutočnosť už poukázal predtým, keď vo veci PL. ÚS 14/94 uviedol: „Ústava Slovenskej republiky neobsahuje žiadne ustanovenie dotýkajúce sa platového ohodnotenia ústavných činiteľov, ktoré by (vo vzťahu k sudcom) konkretizovalo, aká úroveň ich platového ohodnotenia zodpovedá rešpektovaniu ústavnej zásady ich nezávislosti“.

Absencia ústavnej garancie týkajúcej sa platových pomerov sudcov (ako vo forme ústavného príkazu neznižovania plátov sudcov po dobu výkonu ich funkcií, tak aj vo forme akejkoľvek inej ústavnej garancie) potvrdzuje, že slovenský zákonodarca považuje zabezpečenie platových pomerov sudcov za zákonnú, a nie ústavnú garanciu ich nezávislosti, pričom ústava nevylučuje, aby takáto zákonná úprava nemohla reagovať na stav a potreby ekonomiky štátu. Takúto zákonnú úpravu predstavuje jednak zákon č. 420/1991 Zb. o platových pomeroch sudcov a justičných čakatel'ov

v znení neskorších predpisov (pokiaľ ide o sudcov všeobecných súdov) a jednak zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov v znení neskorších predpisov (pokiaľ ide o sudcov všeobecných súdov a ústavného súdu). Jej základom je použitie ekonomickej kategórie priemerný mesačný plat pracovníka národného hospodárstva (§ 2 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z.) ako základu pre výpočet priemerného platu ako sudcu všeobecného súdu (§ 23 zákona), tak aj platu sudcu ústavného súdu (§ 16 zákona) spojený s koeficientom prepočtu tohto platu na plat poslanca Národnej rady Slovenskej republiky. Tento „základný“ zákonný mechanizmus stanovovania platov sudcov všeobecných súdov a ústavného súdu je doplnený tzv. valorizačným mechanizmom ich priebežnej úpravy podľa § 27 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z., resp. § 19 ods. 1 zákona č. 420/1991 Zb. Výsledkom použitia takéhoto zákonného mechanizmu úpravy platových pomerov sudcov všeobecných súdov a ústavného súdu je ich „pohyblivý“ plat spätý so zvyšovaním alebo znižovaním priemerného platu pracovníka v národnom hospodárstve za obdobie predchádzajúceho kalendárneho roka (§ 27 ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z.), resp. kalendárneho polroka (§ 19 ods. 2 zákona č. 420/1991 Zb.).

Nakoľko ústava nevylučuje prepojenie platových pomerov sudcov ústavného súdu a všeobecných súdov so stavom ekonomiky ani prostredníctvom ústavného príkazu neznižovania platov sudcov po dobu výkonu ich funkcií a ani prostredníctvom žiadnej inej ústavnej garancie vzťahujúcej sa na platové pomery sudcov, nebolo možné posúdiť ako nesúladnú s ústavou takú právnu úpravu, ktorou bolo dočasne zastavené uplatňovanie jednej zo zložiek toho zákonného mechanizmu stanovovania platov sudcov, ktorým sa reaguje na stav ekonomiky Slovenskej republiky prostredníctvom určenej ekonomickej kategórie.

Z tohto dôvodu ústavný súd nevyhovel návrhu na vyslovenie nesúladu čl. I bodu 3 v rozsahu, v akom sa vzťahuje na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a ostatných sudcov Slovenskej republiky, a čl. II zákona č. 57/1999 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z.

o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých ďalších zákonov, t. j. na vyslovenie nesúladu § 29b zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v rozsahu, v akom sa vzťahuje na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a ostatných sudcov Slovenskej republiky, a § 19b zákona Slovenskej národnej rady č. 420/1991 Zb. o platových pomeroch sudcov a justičných činiteľov v znení neskorších predpisov, s čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 124 a čl. 141 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2000